

poglavarja katoliške cerkve, ki je tebe zadela, vseč in jo poterdiš?“ Zvoljeni pade na kolena in en čas za pomoč sv. Duha moli. Potem vstane in reče, ako je to sklenil, da naj višo cerkveno čast prevzame; zdaj tudi novo imé pové, ki ga kot papež imeti misli.

Ko vse to poglavar strežnikov zapiše in tri priče to poterdijo in se podpišejo, peljejo novoizvoljenega k oltarju, kjer nekoliko moli, potem pa mu v žagradu papeževo obleko oblečejo. Tako oblečen gré novi papež zopet v kapelo, se vsede pred oltarjem na stol in prejme tû prvi poklon kardinalov. Poljubijo mu namreč roko in ga dvakrat objamejo. Potem dene viši kamornik papežu nov ribčarsk perstan na perst. Ta ga pa poglavarju strežnikov oddá, da se imé novega papeža gor vdolbe.

Zdaj se zvolitev očitno naznani. En kardinal, pred katerim se križ nese, stopi namreč na vunajni mostovž in glasno reče: „Veliko veselje vam naznamim, mi imamo tega in tega papeža, ki si je to in to imé dal“. Zdaj začnó na gradu topi pokati, po vsih cerkvah zvoniti in švajcarske straže na svojih stražiščih streljati. Novi papež gré med tim v eno celico konklava, dokler so priprave za drugi, očitni poklon narejene.

Ako se je v Kvirinalu volilo, se pelje sveti oče s tremi kardinali v Vatikan, in gré v Sekstinsko kapelo, kjer na oltar stopi in se na njem vsede. Kardinali mu poljubijo nogo in roko, kar se drugi poklon imenuje. Potem nesó papeža v slovesnej procesiji na prekrasnem stolu žlahtni stražniki čez Konstantinovo stopnico v Petrovo cerkev, kjer zopet na oltar gré, se na rudečo blazino vsede in mu kardinali med petjem ambrozianove zahvalne pesmi nogo poljubijo. To je tretji očitni poklon. Potem sveti oče stojé na stopnici oltarja ljudstvu papežev blagoslov ali žegen podeli in se potem med vriskanjem in pokaanjem topov v svoje poslopje pelje. Zvečer je mesto razsvitljeno.

(Po Kopaču in Alex žl. Orlaju).

Iz »Zgodov. kateh.«

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Poslednjikrat je naznanil „popotnik“ novo nemško knjigo o zgodovini slovanskega jezika in slovstva pod naslovom „Uebersichtliches Handbuch der Geschichte der slavischen Sprachen und Literatur von Talvy“. Danes pristavimo še tole:

Čudno sicer, ali resnično vendar je, da se Nemci, ki so učenost in slovstvo bi rekel vsih evropskih narodov nekdanjih in sedanjih marljivo v svoj prid oberbili, na zaklade slovstva Slavenov, ki so bili od nekdanjih njih sosedi, do naj novejših dobe še ozerli niso. Göthe je bil prvi, kateremu so serbske pesmi močno dopadle, na ktere je Nemce opomnil; ali ker je njih lepoto prepozno opazil, ker ni slovanskega jezika dovolj umel in ker mu je družih pripomočkov manjkalo, je le malo zamogel o tem storiti. Tako je ostalo blizo do današnjega dne. Še le, ko je slavnoznanil ud Dunajske akademije, Bojnomir Kapper, predstavljene serbske pesmi začel Nemcem popevati in razkladati navade in šege in toliko mikavno zgodovino Serbov in sploh Slavenov, so se začudili Nemci nad toliko lepoto njihno, in začeli so prvi pesniki predstavljati narodne pesmi. Neumornemu Kapperju se pridružila slavna moža Anastazi Grün in Vogel; uni je izdal zbirko slovenskih, ta serbskih narodnih pesem v nemško prestavljenih. V Berlinu — čujemo — dopadejo posebno ruske pesmi, predstavljajo se poljske in česke v nemško; dogodivščino slovanskih jezikov in slovstva in kratki popis pesništva slovanskega angličanke Talvy je dr. Brühl ponemčil in v Lipsii v tisk dal.

To delo, katero Šafařik močno hvali, je vredno, da nekoliko več o njem omenimo. Celo delo obseže 4 oddelke. V prvem govori Talvy o zgodovini staroali cerkvenoslavenskega jezika, v drugem o vshodnih, v tretjem o zapadnih Slavenih, v četrtem delu pa omeni v kratkem narodno pesništvo. Skoz in skoz kaže delo dobro znanje slavenskih razmer in slovstva. Kako in kaj je bil slovanski narod v starodavnih časih, o tem ne govori, ker se nič gotovega ne vé. Začnè pri Cirilu in Metudu, od kterega časa ne zakriva temà dogodivščine slovanske več.

S posebnim veseljem govori o zgodovini ruskega jezika in slovstva, o Lomonosovu in Puškinu; političnega vseslavizma ne opravičuje, slovstvene vzajemnosti in edinega slovanskega književnega jezika pa ne more ovreči. O serbsko-ilirskem rodu malo, pa pravično govori. Pravično sodi učenega Vuka, Dositeja Obradovića in vladika črnogorskega; tudi na Dubrovniško dobo, akoravno memogredé pokaže. „Pravi zaklad“ — pravi — „so narodne in junaške pesmi, kakoršnih drugi narodi, kakor Nemci, Španjoli in Francozi nimajo“. Českega naroda se posebno marljivo spomne in ne prezre političnih in vérskih gibanj. Začne pri Husu, omeni tridesetletne vojske, pa tudi sedanjosti ne pozabi. Šafařika in Palackega postavi na čelo pomlajenega českega slovstva. Poljsko slovstvo in lužiške Serbe omeni bolj obširno.

Nar bolj zanimiv je četerti del, ko govori o pesništvu Serbov; če tudi nimajo slovstva, kakoršnega šega tirja, ker nimajo dobrih knjižoteržnic, imamo vendar junaške pesmi, ki so neprecenljivi zaklad, kakoršnega nima nobeni drugi narod. Prav ima Talvy, ko pravi: „Le med slovanskimi narodi najdeš še živo cvetico v popolni naravni kreposti; pa tudi med temi raste le med Serbi in Dalmatinci v popolni krasoti in milobi. Ti zaklad je bil več stoletij za učeni svet pokopan“.

Poslednjič napelje pisateljka več slovanskih pesem za pokušnjo, kar ceno knjige še posebno poviša.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Černogore. Nar novejših novice, ki jih je Lloydov parobrod iz Černogore prinesel so: Turško terdnjavo Spus je 1500 Černogorcov dvakrat napadlo, al čeravno se je niso mogli polastiti, vendar še niso obupali jo premagati; terdnjavo Zabljak branijo Černogorci tako junaško, da so Čaja Beya, ki jih je s silno armado napadel, tako natokli, da je veliko Turkov mertvih ostalo; dve Turški zasediši blizo terdnjave so s topovi popolnoma pokončali in obsedo v beg zadervili. — Po „Serb. dn.“ so Černogorci vsi vneti za svojega mladega kneza; njegov iskreni, krepki duh je nadušil mlade in stare. On si pa tudi vé ljubezen svojega naroda po mnogih potih nakloniti. Tako se pripoveduje, da je nek vse premoženje, ki ga je rajni vladika svoji rodovini namenil, za premoženje deželno določil, ki se ima za občni prid oberniti; tudi tistih 20.000 zlatov, ki jih je rajni stric prav njemu zapustil, je za potrebe dežele podaril, kateri je pripravljen, kakor pravi, do zadnje kaplje kervi vse posvetiti. Od kar so Černogorci čuli, da se Omer-Paša njih deželi z vojsko bliža, se je plamen serditosti v junaškem narodu še bolj unel. — Unidan je poslal knez Danilo deputacio v Beligrad k Serbskemu knezu, pa ne, kakor se je govorilo, da bi ondi snubila za-nj, ampak le da pozdravi kneza v imenu svojega sedaj samostojnega gospoda.

Iz Novega Sada na Ogerskem piše „Srbski Dnevnik“: 7. t. m. so pri nas sopet 2 hiši in ena pristava pogorele. Al to ni nič posebnega, — znamenito je le

petera nesreča, ki je gospodarja tisti dan zadela, v čigar hiši je oginj vstal: prva nesreča je bila, da mu je žena tisti dan všla, druga, da mu je vso njegovo gotovino 300 fl. odnesla; tretja, da domú gredé iz sodnice, kamor je šel ženo tožit, je po stopnjicah padel in se tako na glavo pobil, da so ga mogli v bolnišnico nesti; četrta, da, ko se komaj v bolnišnici spet enmalo zavé, sliši da njegova hiša gorí; peta, da žandarji, ki so pomagali njegovo pohišje ognju oteti, so našli v hiši 100 fl. Košutovih bankovcov, zavolj katerih, ker so oestro prepovedani, je mogel berž ko je okrevaj, brez žene, brez denara, brez hiše, brez Košutovih bankovcov in še s pobito glavo v Temešvar k vojni sodbi iti in za skrivanje prepovedanih bankovcov kazni pričakovati.

Od sv. Štefana v Rožni dolini na Štaj. Sila veliko so tu posestniki sadunosniga drevja spokupili in redoma zasadili; veselje je zares to viditi, ker bo jabučnice sčasoma dovelj; ali bi pa vendar ne kazalo še bolje, ako bi sadjorejci zasadili raji več žlahniga sadja, ki bi še večí hasek donášalo, ker se da za mnogoverstne potrebe porabiti in v denar spraviti. Tako je tudi s terto. Tukajšnji vinorejci imajo večidel malo modro grojzdje „Meiserl“ ga imenujejo. Terta je v obče vsako letopolna, samo napčno ravnanje je vzrok, da boljiga vina ne pridelajo; tersje raste jako visoko; namesto rozeg ob času odrezati, še zasadijo fižola, buč, koruze, tako, da dobí cela terta podobo germovja, zato pa tudi malokterikat grojzdje dozori, ker ga sončni žar doseči nemore; kopajo vedno trikrat. Zvun tega pa še je ta napčnost, da tergatev pričnejo prezgodaj; se vé, da nezrela jagoda ne more dati žlahne kapljice. Vse to bi se dalo zboljšati, ker izgovori, ki se o tem čujejo, nimajo prave veljave. F. Jančar.

Xp. Iz Ormoža na Štaj. 8. dan t. m. je bil za našo okrajno žalosten dan: nemila smert je pokosila življenje dvéh verlih mladenčev — iskrenih rodoljubov, in vsekala globoke rane starišem in celi rodovini, prijatlom in znancem, in domovini naši. Umerla sta namreč na pljučni sušici Karl Seifried iz Ormoža, 26 let star, po doveršenim bogoslovstvu sedaj pravoslovec, ljubeznjivost sama in pribežališče ubozih, in Miha Golob iz Mihalove blizo Ormoža, 22 let star, bogoslovec 2. leta v Gradcu, vés plameneč za blagor domovine svoje in omiko svojega slovenskega naroda. Gorke solze se nam vtrinjajo na gomili preljubih umerlih in milo zdihnemo s pesnikom našim:

— — — Kaj znancov je zasula že lopata!

Naj jima je zemljica lahka!

Vreme je pri nas čuda lepo, zato cvetó pomladanske cvetice in zorijo jagode; živina hodi na pašo, kmetje orjejo prahe, vinorejci grubajo pridno in prerokujejo, ako bi vreme tako dalje terpelo, bo za vino 34. leto. Naše vina so kerčmarji iz zgornjega Štajarja in Koroškega tako čisto pokupili, da v Lutomerskih gorícah bi se ga — razun pri vinskih tergovcih — teško kaj dobilo, ako bi se za štertinjak tudi po 100 rajnšev in še čez plačalo. Za Lutomerske vina je vedno več kupca; naj bi se tudi vinoreja še na višji stopnjo povzdignila! Pa bila je tudi potreba velika, da je letušnja letina saj nekoliko boljši od srednje, scer bi se bili mogli kmetje zlo zadolžiti, drugač bi ne bili v stanu mnogoverstnih plačil odrajtati. Krompir jim veliko skerb dela; čeravno je bil spervega popolnoma zdrav viditi, gnjije v hramih tako, da se nekteri bojijo za séme. O zadevi tiste kužne kobilje bolezni (francozov), ktere sim v nekem dopisu omenil, da iz začetka se ni kazala nevarna, moram povedati, da je že več kobil za njo poginilo, čeravno so

bile po predpisu ozdravljane; tako se začne živina sušiti, da na zadnje je ni družega kot kost in koža.

Z začetkom tega šolskega leta je bilo po naukazu sl. Graškega škofijstva zapovedano, da se ima „abecednik“, „malo berilo za prvošolce“ in „nemška slovnica za slovenske šole“ v ljudske šole vpeljati. Kako se je ti naukaz v naših ljudskih šolah dopolnil, bom že povedal.

Novičar iz mnogih krajev.

17. dan t. m. je došel presvitli cesar Franc Jožef I. v Berolin, kjer so ga tolikanj bolj slovesno sprejeli, ker je to pervikrat, da pride austrijski cesar v poglavno mesto Pruskega kraljestva; rajni cesar Jožef II. je scer v letu 1768 kralja Friderika II. v taboru pri Neisu obiskal, pa je prišel le pod imenom grofa Falkensteinskiga in ne v Berolin. Sploh je mnenje, da prihod cesarja v Berolin je znamje prihodnje edinosti med austrijsko in prusko vlado, ktero dosihmal še ovirajo colne zadeve. — Te dni ste prišle spet dvé novi postavi, ktere, razun vojne granice, ste veljavni za celo cesarstvo; ena zadeva osnovo družtev, druga kramarstvo po hišah (hausiranje). Vážniši določila družtvine postave so: k napravi vsake družbe je treba vradnijnega privoljenja; družbe, ki se pečajo z rečmi, ki spadajo v postavodajavstvo in javno oskerbstvo, so prepovedane; po važnosti družbe jih dovoli ali le cesar sam, ali ministerstvo, ali deželno poglavarstvo; tudi že obstoječe družbe zadeva ta nova postava. — Od kramarstva po hišah bomo drugopot več povedali. — Ministerstvo denarstva je naznanilo: stan cesarskih bankovcov mesca oktobra in novembra, iz kteriga se razvidi, da jih je bilo mesca novembra 2 mil. in 84.699 fl. manj med ljudstvom kot mesca oktobra. — Ministerstvo podúka je dovolilo, da se v Peštu smé za kmetovavce živinozdravnišk nauk razlagati, ker se zares vedno očitniši kaže, da so kmetovavcu nektere živinozdravniške vednosti potreba. — V Švajci cvetè rež na nekterih njivah. — Cesar Napoleon ni nič kaj vesel, ker vidi, da ne gré vse po njegovi volji; pa tudi drugod vse ne dopade, kar se v novim cesarstvu godí; strica njegoviga Jeronima, ki je nekdej kralj Vestfalenski bil, kličejo spet „kralja“; stric Murat se ozira preveč na Napolitansko; stričnik Napoleon Bonaparte gré za kraljamestnika v Algier; nek prevelik prijatelj cesarstva je izdal bukve pod imenom „meje Francoskiga“, v kterih Francoskimu prilastuje Rajnove dežele, Belgio in Savojo! Karnot, eden izmed glavarjev ljudovladne stranke, je bil k cesarju v pomén poklican itd. Vse to se svetu čudno zdi. Dosihmal austrijska, pruska in ruska vlada še Napoleona niso očitno za cesarja spoznale, kar se pa vsak dan pričakuje, tode pod pogodbami. — Ker deržavni zbor v Londonu ni poterdil ministerskiga davkovskiga predloga (286 glasov je bilo za predlog, 305 pa zoper), so po telegrafnim naznanilu odstopili vsi od vladne oblasti.

Povabilo

k pristopu v deržavno gojzdnarsko družbo austrijskiga cesarstva.

8. maja se je na Dunaji osnovala imenovana družba (österr. Reichsforstverein), ktere predsednik je vladajoči knez Schwarzenberg, njega namestnik pa gojzdnarski svetovavec Grabner; vodstvo povabi vse posestnike gojzdov in prijatle tega kmetijskiga oddelka: naj stopijo v to družbo, ktere namen je povzdiga gojzdne reje. Kdor hoče ud te družbe biti, naj se naznani imenovanemu društvu na Dunaj in pošlje 2 fl., ki sta nar manjši letno odrajtvalo.

Odbor kmet. družbe v Ljubljani.